



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio II. An præceptum divinum convenienter impositum fuerit primis Parentibus, & an isti justas peccati sui pœnas dederint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

QUAESTIO II.

An Praeceptum de non comedendo ex ligno scientiae boni & mali convenienter impositum fuerit primis parentibus, & an isti iustas peccati sui pœnas dederint?

Adamo datum fuisse præceptum, ne ex ligno 48.
 scientiæ boni & mali comederet, certum est. Lex
Praecepitque ei (Adæ) dicens: ex omni ligno Pa- gravi.
disi comede: de ligno autem scientiæ boni & mali ter
ne comedas; in quocunque enim die comederis ex obli-
eo, morte morieris. Gen. 2. v. 16. & 17. gans.
 Quæ ipsa pœnæ gravitas luculentè demonstrat, præceptum illud grave fuisse, & sub mortali reatu obligasse. Et re ipsa Adamum prævaricando hanc legem, culpæ mortalis vinculo sese obstrinxisse, dogma catholicum est definitum in TRIDENTINO Sess. 5. Can. 1. Tametsi enim præcepti illius materia secundum se spectata levis esse videatur; in quantum tamen substabat divino præcepto, & voluntati, quæ abstinenciam illam in signum obedientiæ & subjectionis ordinaverat, materia erat gravissima, & ad præcepti sub mortali culpa obligationem sufficientissima. Unde S. AUGUSTINUS L. 14. de Civ. c. 12. *Non ideo, inquit, debet aliquis existimare leve, aut parvum fuisse illud commissum, quia in esca factum est, non malâ quidem, neque noxiâ, sed quia prohibita est; nam obedientia commendata est in præcepto, quæ virtus in creatura rationali mater quodammodo est omniumque custos virtutum.* Ex his ultro fluit, convenienter quoque punitos à Deo fuisse primos parentes ob istud peccatum suum. Utrumque autem negant Theista, & Increduli.

Præce-

49. *Præceptum de non comedendo ex ligno scientiæ*
 Adæ *boni & mali primis parentibus convenientissimè im-*
 con- *positum fuit. Quid enim conveniens magis, quàm*
 veni- *ut homo subjectionis & obedientiæ homagium præ-*
 enter *staret Deo, cui sua debebat omnia, à quo essentia-*
 data *liter dependebat? unde S. CHRYSOSTOMUS Hom. 14.*
 fuit. *in Gen. ait: Hæc faciebat (Deus) quasi dominus*
aliquis liberalis domum magnam alicui concedens,
ut dominium sibi salvum maneat, parvam tantùm
pecuniam ab illo dandam præscribat. Et S. AU-
GUSTINUS L. 8. de Gen. ad lit. c. 6. Oportebat au-
tem, inquit, ut homo sub Domino Deo positus
aliunde prohiberetur, ut ei promerendi Dominum
suum virtus esset ipsa obedientia. Et infra: Non
esset ergo, unde se Dominum habere homo cogita-
ret, atque sentiret, nisi aliquid ei juberetur. Et
in Tract. in Ps. 70. Bona est arbor, nolo tangas.
Quare? quia Dominus sum, & servus es. Hac
tota causa est. Si parva est, dedignaris esse ser-
vus. Quid autem tibi expedit nisi esse sub domi-
no, nisi fueris sub præcepto? Quid etiam poterat
utilius accidere homini, quàm præstitâ huic legi ob-
servatu facillimæ obedientiâ mereri gratiam Domini,
ejusque, in quo degebat, statûs felicissimæ perennitatem?

50. *Primi parentes justas admissi sceleris pœnas de-*
 Adam *derunt. Quid enim? an Deus acerbis in eos pœ-*
 meri- *nis jure non animadverteret, qui legem sibi constitu-*
 tû pu- *tam temere adeo prævaricati fuerant? nihil non erat,*
 nitus *quod primos parentes à scelere averteret quod impelle-*
 est. *ret ad obediendum: ad imaginem & similitudinem*
erant conditi: cœlestibus exornati gratiis absque meri-
to suo: factæ ipsis de impatibilitate & immortalitate
promissiones: recta ipsis dominabatur ratio, cui
 infer-

NATURAE INNOCENTIS. III

inferior appetitus plenè subjectus erat; animantia ipsis omnia fuerant subjecta: in horto amœnitatis positus licebat ex omni Paradisi ligno vesci; istud unum præceperat Deus, ne ex ligno scientiæ boni & mali vescerentur. Ad violandam hanc legem neque metus incitabat, nec stimulabat cupiditas; mentem gerebant optimis imbutam principiis, nullo errore, nullis præjudicatis opinionibus abreptam, nullâ præpeditam cæcitate; voluntas optimè adfecta erat; totius naturæ in bonum congenita inclinatio; quin ea hujus statûs perfectio erat, & felicitas, ut suggestio dæmonis nonnisi externa foret. Peccant tamen primi parentes, legemque divinam impiè transgrediuntur. Atque isti gravissima non fuerint commeriti supplicia? an Deus istos spoliare non posset donis, quæ ex mera bonitate, ex liberali & gratuito duntaxat affectu concesserat? an mortis temporariæ & æternæ supplicio prohiberetur castigare eos, qui in Deum impii & rebelles, legis divinæ jugum excutere non dubitaverant?

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Quis credat, arborem adeo periculosam in Paradiso plantatam à Deo fuisse, quæ una omnes istius horti amœnissimi delicias turbaret? istud nonne ab Ente sapientissimo alienum sit, plantare hortum amœnitatis, & in primorum parentum gratiam plantare, simulque in eo lignum collocare ejusmodi, ex quo nullum non malorum genus in totum terrarum orbem inveheretur? præsertim cum Deus præscivisset, hominem à se vix conditum ex eodem ligno comesturum esse damno suo longè gravissimo. Solet profectò bonus parens nihil non præmeditari,

ut

ut liberos suos ab injuriis & nocementis præservet.
Resp. Ergo iterum *Incredule* factum negas, quod
 Autor omni exceptione major (MOYSES, atque is
 theopnevstus) literis consignavit, cui omnis deinceps
 Respublica Judaica, & Christiana subscripsit,
 quod nisi certissimâ Fide teneri potest; prope nihil sit
 ullâ umquam ætate gestum, quod credi prudenter
 possit. *Vid. dicta in Tract. de Fide, de autore
 & authentia Pentateuchi.* Istud verò quàm ineptè
 garris, à sapientia divina alienum fuisse, lignum
 scientiæ boni & mali in Paradiso plantare.
 Quid? an homo opera Dei reprehendere audeat?
 Supremus rerum omnium Dominus an periclitari
 creaturæ suæ obedientiam subjectionemque arbitrato
 suo non poterat? arbor ipsa erat innoxia: ex omni
 Paradisi ligno vesci licebat homini; de ligno scientiæ
 boni & mali ne comederet, Deus vetuerat; supplicia
 fuerat comminatus transgressori, fidelitatem
 contra bonis omnibus remuneraturus; quis hic
 Deum Legislatorem sapientissimum non prædicet?
 quis immensam Dei bonitatem non admiretur, quæ
 fecit, ut, cum homo bonis abundaret omnibus, &
 sorte beatissimâ fruere, exiguum adeo homagium
 Creatori ac Domino suo præstare deberet? Quod si
 boni parentes solliciti sunt, ut damna à liberis
 avertant; nonne Deus Pater optimus primis paren-
 tibus satis prospectum iverat, ut in bono perseverare
 possent, si vellent? arbitrii tamen libertatem
 concesserat, ut obedientiæ merito paternos favores
 deinceps consequerentur.

Inst. 1. MOYSES arborem illam vocat lignum
 scientiæ boni & mali: verosimile autem non est
 similem umquam arborem extitisse, tum quia pri-
 mis

mis parentibus non deerat cognitio boni & mali; quomodo enim alioquin peccare potuissent? tum quia arbori talem inesse vim, ut boni & mali cognitionem adferre, & veluti ingenerare queat; absque sufficiente ratione adseritur. *Resp. THEOPHILUS Antiochenus* L. 2. ad *Autolyicum* scribit, *Nihil in vetito illo fructu fuisse aliud præter cognitionem. Esse verò cognitionem bonam, cum eâ, æti par est, utitur aliquis. Porro per id tempus Adamum adhuc infantem fuisse; & idcirco ad illam cognitionem minus idoneum. Nam & parvulus, cum primùm natus est, nondum pane vesci potest, sed prius lacte alitur; deinde progressu ætatis ad solidiorem cibum pervenit. Hujusmodi ergo quiddam Adamo contigisset. PROCOPIUS in Comment. ad h. l. observat, Deum Adamo præcipientem, ut ab arbore scientiæ se contineret, non eî cælorum ostendisse regnum, quod illius captum ac facultatem excederet, cum ne Judæis quidem tanto post tempore illud promiserit; sed sic tamquam infantibus terram melle & lacte manantem ostenderit. Itaque lignum illi monstravit alterum è propinguo, magnitudine aspectuque præstabile, cujus fructum, si mandatum servaret, ei pollicitus est. NEMESIUS vult, Adamum idcirco ab usu illius arboris prohibitum fuisse, quod ei non conducere propriam adhuc nosse naturam. Erant enim, immo hodieque sunt vires in plantis maximæ. Tunc autem, utpote initio conditûs mundi, recentes adhuc & sincera, vim & efficacitatem habebant maximam. Quamobrem fructûs certè degustatio naturæ propriæ cognitionem ingenerabat. Nolebat itaque Deus, ipsum, antequam perfectionem adeptus esset, propriam naturam cognoscere;*

scere; ut, cum multis se rebus egentem animadverteret, rerum ad corpus necessariarum curam caperet, animam sollicitudine relicta. Hunc sequitur S. DAMASCENUS L. 2. c. 11. Verum istae prorsus singulares, & minimè probatae opiniones, quibus meritò præfertur communior illa certiorque sententia, videlicet primis parentibus meriti ac virtutis, præsertim obedientiae, materiam à Deo suppeditam fuisse. Neque enim ad vivendum solummodo (inquit TERTULLIANUS L. 2. contra Marcion. c. 8.) produxerat hominem, ut non ad rectè vivendum, in respectu scilicet Dei, legisque ejus. Igitur vivere quidem ille ipse præstiterat factò in animam vivam; rectè verò vivere demandarat admonito in legis obsequium. Et ipse THEOPHILUS: Nam, inquit, si filios oportet morigeros esse parentibus; quantò magis Deo, & universorum parenti? iterum TERTULLIANUS L. cit. c. 5. inquit: In hoc & lex constituta est, non excludens, sed probans, libertatem de obsequio sponte præstando, vel transgressione sponte committenda; cum antea dixisset, quandoquidem hominem liberum, & sui arbitrii, & suae potestatis Deus instituerat, hunc statum ejus confirmasse ipsam legem tunc à Deo positam. Huic consentit S. GREGORIUS Naz. Orat. 38. dicens: Legem dedit quasi materiam arbitrio libero; lex autem illa præceptum erat, quo præscribebatur, quibus arboribus utendum esset, tum quam attingere non oporteret. Addit S. CYRILLUS Alexandr. finem hunc tradendae legis fuisse, ut homo & obnoxium se alteri esse intelligeret; & ne tot honorum ac deliciarum affluentia illum redderet insolentem. Vid. num. 49.

Inst.

Inst. 2. An fortè Deus hanc primorum parentum obedientiam, vel inobedientiam absque periculo hoc tentamine præscire non potuit? Cur Deus legem illam tulit, quam minimè servaturum esse *Adamum* sciret? *Resp.* An Deus obedientiæ vel inobedientiæ merito conditionatè duntaxat, & nunquam absolute futuro præmium decerneret, aut supplicium? fuit hic *Semipelagianorum* error, quem orthodoxi semper omnes damnarunt. Ut igitur homo debitam Deo Creatori ac Domino suo obedientiam exercere posset, necessaria lex fuit, cui obtemperaret; neque Deus, nisi lege positâ, præscire hominis obedientiam, aut inobedientiam potuit. Altera illa *Incredulorum* objectio haud absimilis est huic, quam jam olim *Manichæi* urgebant: *Quare Deus fecit hominem, quem peccaturum sciebat?* cui S. AUGUSTINUS L. de Gen. contr. *Manich.* c. 8. ita respondet: *Quia & de peccante multa bona facere poterat, ordinans eum secundum moderamen justitiæ suæ; & quia nihil oberat Deo peccatum ejus, & sive non peccaret, mors nulla esset, sive quia peccavit, alii mortales de peccato ejus corriguntur. Nihil enim sic revocat homines à peccato, quemadmodum imminentis mortis cogitatio. Cæterà sic factus est homo, ut, si nolisset, non peccaret. Sic facta est mulier, ut, si nolisset, diabolus non admitteret. Principi datum est, ut honestis legum vinculis subditos constringat: & Summus Monarcha Deus creaturam rationalem sibi essentialiter subjectam certâ lege coercere non poterit? hanc ubi prævaricati sunt primi parentes, nonne vitio & culpâ illorum gravissimâ factum est? ut obedirent præcepto, justissimè exigebat Creator*

& Dominus: divinam hanc intentionem & voluntatem quia scelere suo frustrati sunt; veluti rebelles meritò puniti sunt. Posuit itaque Deus hanc arborem in Paradiso, ex eaque vesci prohibuit, non explorandi gratiâ, quid facturi primi parentes essent, nam sempiterna & immutabilis est Dei scientia; sed eo fine, ut facillimæ huic & justissimæ legi obediendo, subjectionis suæ homagium præstarent. Quòd verò Deus illos minimè servaturos legem esse præsciverit, non ideo à lege ferenda abstinere debebat, alioquin nec liberum obedientiæ obsequium Creator à creatura, à servo Dominus postulare debuisset.

Obj. II. At comestio ex ligno scientiæ boni & mali res est levissima, præsertim in tantis Paradisi deliciis, quas liberalis Dei benignitas in primævo innocentiae statu homini concesserat; proinde graviter prohibita censerì non debet. *Resp.* Equidem materia illius præcepti secundum se spectata, levis videri poterat; in quantum verò substabat divino præcepto, ac voluntati hanc abstinenciam in signum obedientiæ & subjectionis imperanti, non poterat non gravissima æstimari obligatio. Hanc gravem obligationem confirmat gravissima, quam Deus intentaverat, pœna, sc. mors animæ & corporis. Et quidem mors corporis difertè dictata fuit tamquam pœna, *Gen. 3. v. 19.* ob gravem culpam contra legem Dei: *Quia . . . comedisti de ligno, ex quo præceperam tibi ne comederes . . . In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es.* Gravis autem culpa statim ac commissa est, generat mortem animæ. Atque sic comprobata fuit Dei sententia *Gen. 2. v. 17.* *De ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas; in quo*

quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Mortem videlicet animæ continuò subiit homo prævaricator; simulque debitum mortis corporalis, sive etiam mortalitatem eo ipso die subiit, spoliatus dono immortalitatis.

Obj. III. Quando Deus dixit *Gen. 2. v. 16. & 17. Ex omni ligno Paradisi comede. De ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas*; verba posteriora non videntur habere vim majorem, ac priora: hæc autem priora non habent vim præcepti; igitur nec ista. *Resp. N. maj.* Nam prioribus verbis significavit Deus, licere *Adamo* ex omni Paradisi ligno comedere; à qua generali facultate excepta fuit arbor scientiæ boni & mali. An præcepti prohibitivi formula aptior esse poterat ista: *ne comedas: in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris?*

Obj. IV. Verùm quæ proportio delictum inter & poenas tot temporales ac sempiternas? *Resp.* Incredible! metiaris prius offensæ gravitatem, quàm de proportionem statuas. Quæ verò mens creata par sit æstimandæ illi injuriæ, quam homo prævaricator fecit divinæ Majestati? pone omnes omnino creaturas, Angelicas & corporeas, Principes, Reges & Monarchas à te offensos esse, & gravissimis affectos injuriis, atque has ab offensâ Dei sejunctas finge: necdum offensæ divinæ gravitatem vel eminus attigisti. Arbitrio suo, & voluntate ipse sibi homo has æraminas conscivit, beatissimus semper futurus, nisi mandatum Dei libere violasset. Sempiterna si damnatorum poena est; delictum quoque est sempiternum. Etenim Dei inimicus quo jure delicti veniam sperare possit, ut primum extra viam constitutus est? istud tamen *Adam* immortalis Dei

beneficio consecutus est, ut à peccati jugo liberatus in filiorum Dei libertatem vindicaretur. Unde Sap. 9. & 10. *Nam per Sapientiam sanati sunt, quicumque placuerint tibi Domine à principio. Hæc illum, qui primus formatus est à Deo pater orbis terrarum, cum solus esset, custodivit & eduxit illum à delicto suo, & dedit illi virtutem continendi omnia.* Quod quidem dogma Catholicum S. Scripturæ, & Traditionis autoritate firmatum, pluribus illustravit S. IRENAEUS L. 3. advers. Hæres. c. 34. contra *Tatianum, & Encratitas.* Quod igitur ait RUPERTUS Abbas, sententiam de *Adami* damnatione probabilem esse; nullius ponderis est; nec mirum, *Rupertum* hac in re deceptum esse, cum *Sapientia* librum ex Canone sacrorum librorum expunxerit.

Inst. Cur damnati pro peccatis suis fatispati nequeant? nonne id ipsum de animabus in purgatorio detentis adstruunt Orthodoxi? *Resp.* Quæ in flammis piacularibus detinentur, animæ in gratia sanctificante ex hac vita migrarunt, proinde jus ad capiendam hæreditatem, & mercedem accipiendam habent; cum verò nihil coinquinatum introire in Regnum cœlorum possit; solvendum est omne debitum per viam aut satisfactionis, aut satisfationis: prior illa quia in termino (*venit enim nox, ubi nemo operari potest*) locum non habet; alterum solvendi modum Deus his indulsit. At homo peccator in statu peccati mortalis decedens est, semperque erit inimicus Dei, odio & pœnâ dignus: atque hunc ubi æternis suppliciis destinavit Deus, præcisâ omni spe vel gratuita remissionis, vel satisfationis acceptandæ; id unum nobis reliquum est,

est, ut exclamemus: *Iustus es Domine, & rectum
iudicium tuum. Ps. 118. v. 37.*

Q U A E S T I O III.

*An ex Gen. 3. C. v. 15. rectè ostendatur, Do-
minicæ Incarnationis mysterium Adamo re-
velatum fuisse?*

Eva suum excusatura peccatum, meritasque pos-
nas à se propulsura ubi culpam in serpentem
conjecerat, dicens: *Serpens decepit me, & come-*
di; mox Dominus ad serpentem: Quia fecisti hoc,
maledictus es inter omnia animantia, & bestias
terra: super pectus tuum gradieris, & terram
comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Tum v. 15. Ini-
micitias ponam inter te, & mulierem, & semen
tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum,
& tu insidiaberis calcaneo ejus. Varias hujus ver-
ficuli interpretationes apud Ss. Patres reperias.
Alii illam serpentis maledictionem secundum sen-
sum historicum ad verum serpentem pertinuisse vo-
lunt non minus, ac illa Mosi narratio Num. 21.
de serpente æneo in sublime erecto ad hunc ipsum histo-
ricè pertinuit. Sensum tropologicum hunc reddit S.
GREGORIUS L. I Moral. c. 38. *Caput serpentis con-*
terimus, cum initia tentationis à corde extirpamus,
& tum ipse insidiatur calcaneo nostro, quia
finem bonæ actionis callidius & potentius oppugnat.
Et S. AUGUSTINUS in Ps. 48. *Si diabolus tuum cal-*
caneum observat, tu caput illius observa. Caput
illius est initium malæ suggestionis: quando inci-
pit mala suggerere, tunc repelle, antequam sur-